

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

**ИЗВЕШТАЈ О ПРЕГЛЕДУ И ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ ДАНИЈЕЛЕ
НИКОЛИЋ ЂОРЂЕВИЋ, МА „Генеza романа *Проклета авлија* Иве Андрића“**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовao Комисију:

Комисију за преглед и оцену докторске дисертације Данијеле Николић Ђорђевић *Генеza романа Проклета авлија Иве Андрића* образовало је Наставно-научно веће Филолошког факултета на сједници одржаној 20. априла 2022. године, одлуком број 1476/1, у слeдећем саставу:

Ментор: др Душан Иванић, професор емеритус, Филолошки факултет, Београд
Ужа научна област: Нова српска књижевност
Датум избора у звање: 1997/ 2015.

др Јован Делић, редовни професор, Филолошки факултет, Београд
Ужа научна област: Нова српска књижевност
Датум избора у звање: 2009.

др Владан Бајчета, научни сарадник, Институт за књижевност и уметност, Београд
Ужа научна област: Нова српска књижевност
Датум избора у звање: 2021.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име, име једног родитеља, презиме	Данијела, Милан, Николић Ђорђевић
Датум и место рођења	18. 10. 1976, Љиг (Љиг)
Наслов мастер тезе	„Специфичности и потенцијали Кишове књиге <i>Складиште</i> “
Датум и место одбране мастер тезе	7. 10. 2008, Филолошки факултет, Београд
Научна област из које је стечено академско звање мастера	Српска књижевност и језик

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Генеza романа *Проклета авлија* Иве Андрића

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ и

VII ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Докторска дисертација Данијеле Николић Ђорђевић, МА, обухвата 199 компјутерски штампаних страница (проред 1). Састоји се из следећих поглавља: 1. Увод (стр. 1–21); 2. *Проклета авлија* у рукописној заоставштини Иве Андрића (стр. 22–89); 3. Потрага за приповедним обликом *Проклете авлије* (стр. 90–128); 4. Конструкција нарације: сведок (стр.129–166); 5. На путу до коначног облика *Проклете авлије* (стр. 167–172); 6. Имагинативно поље *Проклете авлије* (стр. 173–182); 7. Закључна разматрања (стр.183–186); 8. Извори, литература и остале референце (стр. 187–198), биографска биљешка о ауторки тезе (199), Изјава о ауторству, Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и Изјава о коришћењу.

Поглавља су рашчлањена на велики број потпоглавља, што учвршћује диференцирање истраживачких циљева и тема. Извори обухватају обимну архивску грађу из Личног фонда Иве Андрића у Архиву САНУ и Дигиталне архиве Иве Андрића (280 листова Андрићевих аутографа и дактилотекст романа), архивску грађу из Спомен-музеја Иве Андрића и Задужбине Иве Андрића и 40 библиографских јединица (десет издања романа за живота И. Андрића; *Сабрана дела*; докторска дисертација; интервјуи, изјаве, разговори са писцима, критичарима и новинарима; писма и биљешнице), исписи из литературе (приређени и објављени у *Свескама Задужбине Иве Андрића*). Списак литературе садржи 107 библиографских јединица.

Текстолошки и поетички ниво истраживања у дисертацији су међусобно условљени: основни дијелови дисертације одговарају историји настанка романа и поетичкој хроногенези. Пратећи измјене у напоменама, текстолошки је представљена и тумачена грађа романа у Андрићевој рукописној заоставштини, која до сада није у цјелости објављена ни тумачена. Дисертација садржи сажетак на српском и енглеском језику са одговарајућим кључним речима.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

У Уводу дисертације кандидаткиња одређује (1) Предмет истраживања и корпус грађе, (2) Циљеве и методолошке претпоставке истраживања (с прегледом главних елемената по поглављима), разматра (3) Андрићеве ставове о генези *Проклете авлије* и (4) однос између биографског контекста и Андрићеве стваралачке поетике; (5) посебно потпоглавље се бави анализом ранијих текстолошких истраживања романа.

У овом дијелу дисертације кандидаткиња је поставила методолошке (текстолошке и генетичке) основе за истраживање грађе *Проклете авлије* у рукописној заоставштини Иве Андрића. Полази од првих нацрта ка коначном облику романа, утврђује хроногенезу, ток настајања текста дјела, артикулисање значења, преобликовање идеја и циљева до крајњег облика и смисла. Посебан изазов у изради дисертације представљало је ишчитавање богате рукописне грађе и трагање за социјалним, друштвеним, историјским, културним контекстом генетичких процеса. У уводу кандидаткиња најављује испитивање генезе *Проклете авлије* у историјском, политичком, личном, етичком и поетичком контексту теме искључења усмерењем на стваралачку везу *Проклете авлије* са сликама лудила Франциска Гоје и Фукоов дискурс историје искључења.

Основни циљ докторске дисертације је био да се ишчита/рашчита, класификује, опише, повеже и утврди поетичка хроногенеза свих ступњева (фаза) кроз које је роман прошао током настајања, и да то све документује према доступним изворима. То се

сводило на откривање и праћење путева од првих замисли и нацрта до коначног облика, нарочито описом и тумачењем промјена, намјера и начина обликовања/редиговања текста: варијантност, избор између више језичких и наративних могућности, полифоничност и семантизација оквира, сажимање и ритмизирање (изабраног мозаичног) приповиједања, уклапање варираних фрагмената (измјена) у цјелину основног текста, као и поетички значај одбачених верзија. Тежиште кандидаткиње у дисертацији било је на естетички/поетички значајним елементима, иманентним својствима грађе, пре-текста (*avant-texte*) и одлукама које су одредиле коначан облик романа.

Кандидаткиња је истраживање започела утврђивањем првих замисли, нацрта/концепата, гдје су значајну улогу имали Андрићеви експлицитни (поетички) ставови о генези *Проклете авлије*, метафоре иза којих су скривене информације о стваралачком процесу и психодинамици писања, пишчев опус и поетика, биографски контекст те помоћни извори из времена његовог (дипломатског) службовања у Шпанији, Белгији, Швајцарској, Немачкој (1928–1941), те након повратка у Београд: приватни и службени списи, преписка, дневници, бележнице. Значајан корпус истраживања представљале су и Андрићеве биљежнице, нарочито *Мали нотес-блок (1929–1930)*, гдје кандидаткиња налази први генетички траг романа и Џем/Ћамилове приче. Незаобилазне референце и предмет анализе у уводу кандидаткињи су била текстолошка/генетичка и поетичка истраживања Иве Тартаље и Жанете Ђукић Перишић, затим Мирослава Караулца, као и других проучавалаца Андрићевог дела, на које упућује током истраживања.

У датирању дугогодишњег настајања *Проклете авлије* кандидаткињи су значајан ослонац биле методолошке инвенције Иве Тартаље у промишљању естетичких и поетичких начела Иве Андрића, комбиновање синхронијског и дијахронијског становишта, обухватног теоријског приступа у анализи ауторског субјекта кроз временски разубјене фрагменте целокупне сачуване грађе у ширем историјско-естетичком и компаративистичком контексту. Проф. Тартаља тумачи грађу на основу претходног текстолошког истраживања, отуда описно (без прецизних ознака) наводи мјесто варијанти унутар корпуса реконструишући хронолошки и поетички фазе Андрићевог рада и трансформације текста. Највећу пажњу у анализи кандидаткиња посвећује Тартаљином постављању и теоријском доказивању хипотеза на примјерима из грађе, њеним трансформацијама у Андрићевом опусу и у Андрићевој поезици.

Поглавље *Проклета авлија у Рукописној заоставштини Иве Андрића* има 12 потпоглавља. У њима кандидаткиња представља обимну грађу *Проклете авлије* у Рукописној заоставштини, пратећи архивске и Андрићеве ознаке четири фазе генезе романа: припремна фаза, фаза првих концепата (брујона), фаза концепата (варијанти) и фаза дактилотекста. На сваком од ових генетичких ступњева указала је на Андрићев начин рада значајан за утврђивање поетичке хроногенезе. Пратећи измене у напоменама, кандидаткиња је текстолошки представила и тумачила грађу која до сада није била објављена: историјске изворе и Андрићеве записе у *Плавој свесци* као документарну основу *Проклете авлије* у цјелини, Џемову пјесму (*mirabba*) и њену (могућу) везу са обликом романа, девет листова пре-текста (са сликама) као поетичку тајну коначног облика романа, путеве обликовања од нацрта/концепата преко варијантног текста до коначног облика, уклапање варираних фрагмената (измјена) у цјелину основног текста и

поетику одбачених концепата и варијанти. Кандидаткиња указује да историјски извори и записи у *Плавој свесци* имају структурну и динамичку улогу у стваралачком процесу, да је историјско и документарно упориште Џемотвог лика у утисцима и описима савременика, сведока, као и да је део те историјске грађе транспонован у лик Карађоза. Кандидаткиња указује на генезу лика Карађоза у Андрићевом повезивању расутих детаља Џемотве физиономије из различитих извора и њиховом фикционализовању и драматизацији, преузимањем политичких метода папских нунција у грађењу ефеката и аутентичности његове игре испитивања. Моменат Ћамиловог поистовећења са Џемотом кандидаткиња налази у историјским изворима и пре-тексту Проклете авлије.

У поглављу **Потрага за приповедним обликом Проклете авлије** (састоји се из 17 мањих једица) кандидаткиња тумачи прве нацрте/концепте *Џем Брујони* (1–9) као пре-текст *Проклете авлије*, а листове (1–6) као виртуелну матрицу романа. Она указује да организовање и ритмизирање приповедања на листовима 1–6, генерише смисао изабраног облика *Проклете авлије*, а да је остатак листова (7–9) у знаку промјене спроведене на два плана, удвајањем јунака и нарације. Такође тврди да је имагинирањем Џемотвог предсмртног слушања трубе, препознавања сопствене истинске судбине као дела стваралачког процеса, метонимијски означеног нађеним дивитом (1–9, *Џем Брујони*), Андрић и сâм нашао облик романа *Проклета авлија*. С нарочитом пажњом истраживана су Андрићева дугогодишња епистемолошка, историјска, политичка и поетичка промишљања теме искључења у лирској фази, недовршеном роману *На сунчаној страни*, тамничком и фратарском циклусу/„Труп”, дисертацији, биљежницама, путопису „Шпанска стварност и први кораци у њој”, есејима о Гоји, у пре-тексту и концептима романа *Проклета авлија*. По кандидаткињи, Андрићево започето истраживање историје принца Џема (за планирану хронику о њему), садржи заматак нове концепције романа, дефинисану фигуру искључења на граници живота, смрти и права. Први генетички ступањ Џемотве/Ћамилове приче кандидаткиња проналази у записима из Шпаније о казни епископа из Троје, у биљежници *Мали нотес-блок 1929–1930*. Андрићеву потрагу за приповједним обликом *Проклете авлије*, у којем ће исказати искључење и сву трагику политичке инструментализације живота, кандидаткиња доводи у стваралачку везу и са сликама Ф. Гоје *Двориште са лудаџима (El patio de una casa de locos)* и *Лудница (Casa de locos)*, те Андрићеве есеје и фазе генезе *Проклете авлије* види као *разговоре* с Гојом и његовим сликама: слика изолованости због ендемичне болести из (одбаченог) концепта одредила је фра Петров доживљај Авлије као (ђаволског) острва, конкретизован и интензиван аутентичним искуством странца, француског љекара Брејера и његових топографских и етнографских утисака из књиге *Девет година у Цариграду/Neuf années à Constantinople* (1836).

У овом поглављу кандидаткиња указује да је историја искључења, коју је Андрић носио 17 година, представљала идеју, материју која је сазријевала од Шпаније (Андрић 1994: 84; Јандрић 1982: 47). Огољено сагледавање механизма друштвене моћи (моћи суверена), било инквизиције или шпанских краљева (на шта је указано тумачењем путописа „Шпанска стварност и први кораци у њој” и његове скривене везе са историјским изворима о Џему), било француског краља, папе (судбина скривеног епископа из Троје), затим и османског политичког права на братоубиство као одлучивања о самом животу човјека, Андрић је започео потрагу за несталим/потонулим гласовима у историји. Захваљујући овом широком политичком контексту, којим је обухваћен и исход

Џемове трагичне ситуације (искоришћаван од хришћана, отрован од стране папе по налогу Бајазита) кандидаткиња је уочила простор за појаву његовог двојника, Тамила, политичког затвореника утонулог у лудило (историје).

Поглавље **Конструкција нарације: сведок** има 10 потпоглавља. У овом поглављу кандидаткиња прати путеве обликовања ликова фра Петра, Тамила, Карађоза и Хаима, језика поистовјећења, композиције романа и ритмизирања приповиједања. Утврђује везу пре-текста *Проклете авлије*, концепата и варијантног текста са његовим коначним обликом, тумачи поетику одбачених концепата/варијанти (развијена психолошка студија о Тамилевом стању и стадијумима болести), психологију ликова (од концепата до коначног облика) анализира према теорији Карен Хорнај о типовима личности и њиховим унутрашњим конфликтима); указује да је обликовање простора искључења/обесправљења, немоћи расуђивања и мртвила/лудила утамничених, одредило сложени облик романа, условило избор стадијума болести младића у којем ће бити уведен у *Проклету авлију*, као и избор анонимности фра Петра, скривање његовог идентитета и природу Хаимовог свезнања, приповиједања и уживљавања, као и одбрану (једне) такве причалице, такође фигуре искључења, која свједочи о воденом вртлогу (лудила) Авлије.

На примјерима из концепата и варијанти показује како Андрић ствара парадигму затвора, чија демонска историјска чегртаљка меље и производи жртве, убијањем њихове индивидуалне, правне личности, нестанком/брисањем људи као што је Тамил, као да нису ни постојали, да није (преживелог) сведока, фра Петра, и његове (предсмртне) приче о њему, о људском злу, нади и отпору који их прате, и „о животу Авлије као целине” (Андрић 1954: 30). Кандидаткиња на примјерима из грађе указује да оквир романа *Проклета авлија*, назван по месту искључења, семантизован бјелином снијега (воде) и сна, осијењен смрћу због мртвих, несталих/потопљених гласова, представља огледало/понор неслагања чињеница и истине, граница права и етике.

Поглавље **На путу до коначног облика Проклете авлије** садржи резултате поређења десет ауторизованих издања *Проклете авлије* (за живота Иве Андрића), на основу Андрићевих примјерака књига и даје преглед најважнијих ауторских измена. Утврђује да је неколико реченица од издања до издања мијењало лик и да се највећа измјена тиче првог издања и премјештања реченице: „Он је одмах стао са стране, подигао лампу, и остао тако непомичан” (1954: 75). Налазила се ниже у тексту, иза реченице: „Али на том, наравно, не може остати”, а прије првог захтјева исљедника упућеног Тамилу да каже за кога је скупљао податке о Џему (1954: 75). Ову измјену је Андрић, и поред ознака на маргини, дао откуцану на посебном папиру намијењеном издавачу.

У поглављу **Имагинативно поље Проклете авлије** кандидаткиња даје преглед критичке рецепције *Проклете авлије*, указујући на значај који је у генези романа имало помјерање (тематског) тежишта са историјског на политичко и њихово стапање у удвојеном јунаку Тамилу, доносиће нова естетичка, етичка и поетичка сазнања и сложени облик *Проклете авлије* као *живог присуства* (искуства других) *потопљених* гласова. Фазе генезе романа кандидаткиња тумачи позивајући се на Фукоов дискурс биополитике и искључења, промишљање политике и етике Е. Левинаса, М. Бубера као и Гадамерово онтолошко поимање херменеутике. Истиче да облик романа, подешен према природи тамничког искуства искључења (острво, вода, смрт, савршено кружно

довршавање/удвајање и преокретање временског тока), упућује на циклично кретање уробороса.

Динамичка генеза романа, по кандидаткињи, указује на Андрићево згушњавање и кристализовање значења, чиме је постигнута увјерљивост и вјероватност једне истине - тамнице/Авлије и искључења, одређене/омеђене водом и одјеком, „жива, страшна и јасна” (Андрић 1989г: 53), састављена од комадића појединачних истина, удвојена/увишестручена, али јединствена и цјеловита. У имагинативном пољу *Проклете авлије* кандидаткиња младића из оквира тумачи као могућу симболичку, митску пројекцију Хермеса, заштитника бесједника, гласника (крилате сандале одговарају сновидном путовању, занијетом тренутку сјећања на причу мртвих), бога вјетра, спавања и сна, медијатора између два свијета, који у цјелини романа добија улогу Јунговог психопомпа, водича у свијет мртвих и свијет приче.

Завршна разматрања

Кандидаткиња резимира резултате и даје општи ток генезе *Проклете авлије*. Један је од најзначајнијих закључака овог истраживања, и рада у цјелини, што утврђује поетичку хроногенезу романа. Представљена је грађа романа *Проклета авлија* у Рукописној заоставштини, праћењем архивског редослиједа који је (највећим дијелом) усклађен са Андрићевим ознакама о типу грађе, односно фазама генезе романа. Кандидаткиња је указала да је на сваком од ових генетичких ступњева Андрићев начин рада био различит, што је било одлучујуће у утврђивању поетичке хроногенезе. У датирању фаза генезе *Проклете авлије* значајан ослонац кандидаткињи представљали су и закључци истраживања Иве Тартаље и Стојана Ђорђића, који су у овом раду потврђени.

Кандидаткиња је утврдила и описала двије фазе Андрићевог припремног рада на 26 листова (*Плава свеска/Djet* и појединачни листови): изводи из историјских извора и прве текстуализације. Описан је и протумачен Андрићев избор историјских чињеница и коришћених извора, затим процес апстраховања, слагања и умрежавања историјског и фикционалног у нову, јединствену структуру. У фази првих концепата (брујони/нацрти, л. 1–93) утврдила је да на одвојеним листовима *Цем Брујони* (л. 1–9), насталим у распону од 1934. до 1945. године, и у два нотес-блока (*Мањи нотес-блок*, л. 10–45, и *Већи нотес-блок*, л. 46–93), насталим између 1948. и 1953. године, поетички осмишљен и уобличен коначан облик романа. Кандидаткиња је представила и слике текста *Цем Брујони* (1–9), са дипломатичком транскрипцијом, како би предочила све интервенције на тексту, који до сада није прочитан ни тумачен у цјелости, утврђујући да је то пре-текст *Проклете авлије*. Указала је на тајну промјене концепције, најављену/скривену међу историјским изворима у *Плавој свесци* и материјализовану на 9 листова (*Цем Брујони*), које је тумачила у контексту Андрићеве поетике (лирика, тамнички циклус) у трећем поглављу. Утврдила је, уз уважавање ауторовог датирања, да су *Мањи нотес-блок* (10–45) и *Већи нотес-блок* (46–93) настајали истовремено, већим дијелом упоредо и да представљају одлучујућу фазу у настанку романа, видљиву у ширини текстуалних могућности у њима и процесу конструкције романа на више нивоа. Кандидаткиња утврђује да је у *Мањем нотес-блоку* Андрић одбачени историјски роман свео на уобличену епизоду (V поглавље, објективни, историјски дискурс о Цему, према нацртима из *Плаве свеске*) и започео развој Ћамиловог лика у Авлији, причање фра Петру, потпуно постовећење са Цемом, ток исљеђивања, његов коначни нестанак и Хаимово причање о томе (уобличена VII глава романа). У *Већем нотес-блоку* експлициран је и остварен композициони принцип вишегласја и

сажимања у роману: кандидаткиња указује како су разрађена и формирана поглавља романа (њихов број, римска ознака и распоред), што одговара коначном облику романа.

Варијантни текст је следећа фаза концепата, рукопис *Концепти – варијанте* (л. 94–225) и откуцан текст *Концепти – варијанте* (л. 226–280, дио претходно разрађиваних варијанти, откуцан и пресложен и са новом нумерацијом), настао између 1948. и 1953. године. У овој фази рада, за разлику од претходне, кандидаткиња указује на Андрићево прецртавање варијанти које одбацује, док су остале варијанте дио ланца понављања, радне верзије које неуморно исписује више пута (или су откуцане), допуњава, мијења, дотјерује кристализујући им значење. Доказује да је Андрић у овој фази довршио компоновање романа увођењем нових ликова – приповједача и њиховим распоредом по главама, истичући односе симетрије, антитезе, градације, репетитивности и додатно хијерархизујући све перспективе из којих се приповиједа. Из историјског извора (Брејерове књиге) конкретизовао је, допунио и развио миметичку основу тамнице и довршио облик романа. Фаза дактилотекста (*Дактилокопија*), настала између 1953. и 1954. године, представљала је углачавање и дотеривање коначног текста романа варирањем и интензивирањем мелодије реченице, поглавља и његове сложене структуре. Прегледом и поређењем десет ауторизованих издања романа *Проклета авлија* кандидаткиња је дала и преглед најважнијих ауторских измјена од првог издања романа.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Николић, Д. (2014). „Складиште Данила Киша иште склад, могући постмодерни роман“. *Савремено изучавање српског језика и књижевности и словенских језика као матерњих, инословенских и страних* – зборник радова, ур. Љиљана Бајић [и др.]. Београд.
2. Николић, Д. (2014). „Однос приповедача и ликова у *Кући на осами* Иве Андрића“. Рад излаган на 18. конгресу Савеза славистичких друштава Србије 1914. године, није објављен, осим резимеа. У: Зборник резимеа: *Савремено изучавање српског језика и књижевности и словенских језика као матерњих, инословенских и страних* (ур. Љиљана Бајић). Београд: Савез славистичких друштава Србије. 40–41.
3. Николић Ђорђевић, Д. (2015). „Истина фикције у роману *Псалам 44* Данила Киша. *Свеске*: часопис за књижевност, уметност и културу. Год 26, бр. 118. Панчево: Мали Немо.
4. Николић Ђорђевић, Д. (2016). „Кишов однос према идеологизованој историји у *Раним јадима*“. *Детињство*: часопис о књижевности за децу. Год.42, бр. 1. Нови Сад: *Змајеве децје игре*.
5. Николић Ђорђевић, Д. (2017). „Аутопоетички искази у поезији Љубомира П. Ненадовића“. У: *Савремена проучавања језика и књижевности*, VIII, 2, Зборник радова са VIII научног скупа младих филолога Србије, 2. 4. 2016. Крагујевац: Филолошко – уметнички факултет.
6. Николић Ђорђевић, Д. (2018) [једна од приређивача хрестоматије: Жарко Војновић, Јелена Журић, Душан Иванић, Наташа Кљајић, Марија Слобода, Милица Ћуковић]. *П(ј)есник и п(ј)есма: хрестоматија: Српска п(ј)есма о п(ј)есми (од барока до*

реализма). Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије: Завод за унапређење образовања и васпитања.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња је Андрићев роман тумачила у текстолошкој, генетичкој и историјскопоетичкој равни. Увидом у богату рукописну грађу *Проклете авлије* и у историјат текста као стваралачког чина, почетне претпоставке, колико је то било могуће, кандидаткиња потврђује и документује у истраживању. Обухватним приступом сачуваној грађи трагала је за тајном (материјалне) имагинације Иве Андрића, динамизованог укрштања историјских, културних, митских слојева у приповиједању, онтолошке основе романа о природи и истини друштвеног, политичког насиља и искључења и (нађеној) фигури/актуализацији, вјечно живој/присутној причи несталих, мртвих, потонулих, у сјећању, приповиједању, читању, вредновању и тумачењу. Треба нагласити да дисертација садржи, на примјерима из рукописа и коректура у издањима *Проклете авлије*, драгоцену грађу за стилистичка и, уже, језичка изучавања Андрићевог односа према властитом умјетничком изразу. Дисертацијом *Генеза романа Проклета авлија* је уобличена и добро документована историја настајања овог изузетног дјела и поетичких преображаја до коначног облика.

IX ПРЕДЛОГ

Полазећи од резултата које је кандидаткиња, Данијела Николић Ђорђевић у истраживању генезе Андрићевог романа *Проклета авлија* остварила, идентификацијом, класификовањем и тумачењем обимне рукописне и штампане грађе, уз чврсту методолошко-теоријску утемељеност, задовољство нам је и част да Наставно-научном већу Филолошког факултета поднесемо овај извјештај, и да предложимо да га прихвати и кандидаткињи одобри одбрану докторске дисертације пред комисијом у потписаном саставу.

Комисија:

др Душан Иванић, професор емеритус

др Јован Делић, редовни професор

др Владан Бајчета, научни сарадник